

Q. HORATIVS FLACCVS
OPERA

EDIDIT

FRIEDRICH KLINGNER

EDITIO STEREOTYPA
EDITIONIS TERTIAE (MCMLIX)

BEROLINI ET NOVI EBORACI
WALTER DE GRUYTER MMVIII

SERM. I 3. 4

sutor erat: sapiens operis sic optimus omnis
 est opifex, solus sic rex.' vellunt tibi barbam
 lascivi pueri, quos tu nisi fuste coerces, 135
 urgeris turba circum te stante miserque
 rumperis et latras, magnorum maxime regum.
 ne longum faciam: dum tu quadrante lavatum
 rex ibis neque te quisquam stipator ineptum
 praeter Crispinum sectabitur, et mihi dulces 140
 ignoscent, siquid peccaro stultus, amici
 inque vicem illorum patiar delicta libenter
 privatusque magis vivam te rege beatus.

IV

Eupolis atque Cratinus Aristophanesque poetae
 atque alii, quorum comoedia prisca virorum est,
 siquis erat dignus describi, quod malus ac fur,
 quod moechus foret aut sicarius aut alioqui
 famosus, multa cum libertate notabant. 5
 hinc omnis pendet Lucilius, hosce secutus,
 mutatis tantum pedibus numerisque, facetus,
 emunctae naris, durus componere versus.
 nam fuit hoc vitiosus: in hora saepe ducentos,
 ut magnum, versus dictabat stans pede in uno; 10
 cum flueret lutulentus, erat quod tollere velles;
 garrulus atque piger scribendi ferre laborem,
 scribendi recte: nam ut multum, nil moror. ecce,
 Crispinus minimo me provocat 'accipe, si vis,

4 1 $\sigma\lambda$ Pers. 1, 123 || 7 fac.—8 nar. Don. Ter. Phorm. 682 ||
 11 suis verb. Quint. inst. 10, 1, 94

Σ : B (132–134) K acc. interd. g | Ψ : F λ' z R acc. interd. K |
 Q: a γ EM acc. interd. R Q modo ad rec. Σ , modo ad Ψ pertinet.

132 sutor $\Sigma\Psi$ Pph. $\sigma\lambda$ V ν tonsor \mathfrak{B} l 'erasis characteribus'; cf.
 Pasquali l. c. || 134 finis codicis B || 140 peccaro $\Sigma\Psi$ $\sigma\lambda$ V ν c
 peccabo RM¹ g || 142 privatus $\Sigma\Psi$ Pph. $\sigma\lambda$ V ν privatum u pri-
 vatim λ'

4 de vitiis poetarum secutus Lucilium Ψ Q egloga V (IV z)
 praeposuit Ψ || 3 ac] ut R¹

SERM. I 4

accipiam tabulas; detur nobis locus, hora, 15
 custodes; videamus, uter plus scribere possit.
 di bene fecerunt, inopis me quodque pusilli
 finxerunt animi, raro et perpauca loquentis;
 at tu conclusas hircinis follibus auras
 usque laborantis, dum ferrum molliat ignis, 20
 ut mavis, imitare. beatus Fannius ultro
 delatis capsis et imagine, cum mea nemo
 scripta legat, volgo recitare timentis ob hanc rem,
 quod sunt quos genus hoc minime iuvat, utpote pluris
 culpari dignos. quemvis media elige turba: 25
 aut ob avaritiam aut misera ambitione laborat.
 hic nuptarum insanit amoribus, hic puerorum:
 hunc capit argenti splendor; stupet Albius aere;
 hic mutat merces surgente a sole ad eum, quo
 vespertina tepet regio, quin per mala praeceps 30
 fertur uti pulvis collectus turbine, nequid
 summa deperdat metuens aut ampliet ut rem.
 omnes hi metuunt versus, odere poetas.
 'faenum habet in cornu, longe fuge; dummodo risum
 excutiat sibi, non hic cuiquam parcet amico 35
 et quodcumque semel chartis inleverit, omnis
 gestiet a furno redeuntis scire lacuque
 et pueros et anus.' agedum pauca accipe contra.
 primum ego me illorum, dederim quibus esse poetas,
 excerptam numero: neque enim concludere versum 40

15 ex. Vat. 248 || 39 ded. — poet. $\sigma\chi\Gamma V\psi$ s. 1, 6, 25

Σ : K acc. interd. g | Ψ : F λ' z R acc. interd. K | Q: a γ EM acc. interd. R Q modo ad rec. Σ , modo ad Ψ pertinet.

15 accipiam Ψ (acc. γ) \mathfrak{B} | Pph. ex. Vat. accipe iam Σ (acc. $\sigma\Omega\gamma\psi$) | detur Σ (acc. σQR) dentur Ψ || 18 loquentis $\Sigma\Psi$ \mathfrak{B} loquentem Lamb. || 24 minime] minimum g nimium D² || 25 elige g Q erue Ψ (acc. K) eripe tres Bland. extrahe $\psi\psi$. z superscr., gloss. FR || 26 ob avaritiam] ab avaritia ζ | misera K² g Q miser Ψ K¹ || 30 tepet Σ (acc. σQR^2) $\sigma\chi\Gamma V\psi$ c patet Ψ || 32 ampliet] amplicet $\psi\lambda'$ || 35 sibi $\Sigma\Psi$ $\sigma\chi\Gamma V$ c ad v. 82 tibi Rutgers; cf Büchner Philologus 93. 1939, 491 | non hic K² Q(acc. R²) u¹(?) $\sigma\chi$ c ad v. 82 non non hic g non non (alterum non om. K¹ $\sigma\chi\Gamma V$) Ψ (acc. K¹) $\sigma\chi\Gamma V$ ad v. 82 || 39 poetas R¹ $\sigma\chi\Gamma\psi$ 1, 6, 25 poetas cett. $\sigma\chi V$ 1, 6, 25 $\sigma\chi\Gamma V\psi$ c 1, 4, 39

SERM. I 4

dixeris esse satis neque, siqui scribat uti nos
 sermoni propiora, putes hunc esse poetam.
 ingenium cui sit, cui mens diviniior atque os
 magna sonaturum, des nominis huius honorem. 45
 idcirco quidam comoedia necne poema
 esset, quaesivere, quod acer spiritus ac vis
 nec verbis nec rebus inest, nisi quod pede certo
 differt sermoni, sermo merus. 'at pater ardens
 saevit, quod meretrice nepos insanus amica
 filius uxorem grandi cum dote recuset, 50
 ebrius et, magnum quod dedecus, ambulet ante
 noctem cum facibus.' numquid Pomponius istis
 audiret leviora, pater si viveret? ergo
 non satis est puris versum perscribere verbis,
 quem si dissolvas, quivis stomachetur eodem 55
 quo personatus pacto pater. his, ego quae nunc,
 olim quae scripsit Lucilius, eripias si
 tempora certa modosque, et quod prius ordine verbum est
 posterius facias praeponeis ultima primis,
 non, ut si solvas 'postquam Discordia taetra 60
 belli ferratos postis portasque refregit',
 invenias etiam disiecti membra poetae.
 hactenus haec: alias, iustum sit necne poema.
 nunc illud tantum quaeram, meritone tibi sit
 suspectum genus hoc scribendi. Sulgius acer 65
 ambulat et Caprius, rauci male cumque libellis,
 magnus uterque timor latronibus; at bene siquis
 et vivat puris manibus, contemnat utrumque.
 ut sis tu similis Caeli Birrique latronum,

13. 44 Prisc. 2, 571, 4

Σ: K acc. interd. g | Ψ: Fλ' z R acc. interd. K | Q: ayEM acc.
 interd. R Q modo ad rec. Σ, modo ad Ψ pertinet.

41 siqui] si quis guM || 49 insanus Σ(acc. gQ) BIPph. insanit
 Ψ γvar. || 50 grandi] grandem Fpr. λ' R¹ || 52 numquid ΣΨ num-
 qui γEM || 54 puris] pueris Fpr. λ' R¹(?) | verbis ΣΨ cf. αΓVvc
 verbum Fλ' || 58 verbum Σ(acc. gQR²) versum Ψ || 60 ut ΣΨ αΓ
 VvcαΓVv et γDa. ras. || 65 sulgius Ψ(acc. K) sulcius gQαΓVvc ||
 69 ut] et Da. ras. (?) u aut Vahlen | sis tu] tu sis M

non ego sim Capri neque Sulgi: cur metuas me? 70
 nulla taberna meos habeat neque pila libellos,
 quis manus insudet volgi Hermogenisque Tigelli,
 nec recito cuiquam nisi amicis idque coactus,
 non ubivis coramve quibuslibet. in medio qui
 scripta foro recitent, sunt multi quique lavantes: 75
 suave locus voci resonat conclusus. inanis
 hoc iuvat, haud illud quaerentis, num sine sensu,
 tempore num faciant alieno. 'laedere gaudes'
 inquit 'et hoc studio pravus facis.' unde petitum
 hoc in me iacis? est auctor quis denique eorum, 80
 vixi cum quibus? absentem qui rodit, amicum
 qui non defendit alio culpante, solutos
 qui captat risus hominum famamque dicacis,
 fingere qui non visa potest, commissa tacere
 qui nequit: hic niger est, hunc tu, Romane, caveto. 85
 saepe tribus lectis videas cenare quaternos,
 e quibus unus amet quavis aspergere cunctos
 praeter eum qui praebet aquam; post hunc quoque potus,
 condita cum verax aperit praecordia Liber:
 hic tibi comis et urbanus liberque videtur 90
 infesto nigris: ego si risi, quod ineptus
 pastillos Rufillus olet, Gargonius hircum,
 lividus et mordax videor tibi? mentio siquae
 de Capitolini furtis iniecta Petilli
 te coram fuerit, defendas, ut tuus est mos: 95
 'me Capitolinus convictore usus amicoque
 a puero est causaque mea permulta rogatus
 fecit et incolumis laetor quod vivit in urbe;

85 hic — cav. *Serv. B. 5, 56 G. 1, 320* *Stat. Th. 1, 57*

E: K acc. interd. g | Ψ: Fλ' z R acc. interd. K | Q: a γ EM acc. interd. R Q modo ad rec. E, modo ad Ψ pertinet.

70 sim] sum *cf. Pph.* | sulgi *Ψ(acc. K) sulci gQR¹* || 73 nec] non *Fλ'* || 79 inquit *E(acc. Q) inquis Ψ(acc. M) cf. σλΓ Vvc* || 81 absentem — 85 interlocutori tribuit *Keck. sunt qui post amicum distinguant* || 87 unus *E(acc. gQR) imus Ψ | amet unus Bland. Btl. avet EΨ* || 92 = 1, 2, 27 | Gargonius] gorgonius *Fλ'* || 93 si qua *Ψ(acc. KM) siqu(a)e gQσλΓ Vv* || 94 capitolini *E(acc. gQ(σγM)) Ψ(zRp. ras.) Pph. σλΓ Vc capitolinis Ψ(Fλ' Ra. ras.) (acc. E) K²*

sed tamen admiror, quo pacto iudicium illud
 fugerit': hic nigrae sucus lolliginis, haec est 100
 aerugo mera; quod vitium procul a fore chartis,
 atque animo prius, ut siquid promittere de me
 possum aliud vere, promitto. liberius si
 dixero quid, si forte iocosius, hoc mihi iuris
 cum venia dabis: insuevit pater optimus hoc me, 105
 ut fugerem exemplis vitiorum quaeque notando.
 cum me hortaretur, parce frugaliter atque
 viverem uti contentus eo quod mi ipse parasset:
 'nonne vides, Albi ut male vivat filius utque
 Baius inops? magnum documentum, ne patriam rem 110
 perdere quis velit.' a turpi meretricis amore
 cum deterreret: 'Scetani dissimilis sis.'
 ne sequerer moechas, concessa cum venere uti
 possem: 'deprenti non bella est fama Treboni'
 aiebat. 'sapiens, vitatu quidque petitu 115
 sit melius, causas reddet tibi; mi satis est, si
 traditum ab antiquis morem servare tuamque,
 dum custodis eges, vitam famamque tueri
 incolumem possum; simul ac duraverit aetas
 membra animumque tuum, nabis sine cortice.' sic me 120
 formabat puerum dictis et, sive iubebat
 ut facerem quid, 'habes auctorem, quo facias hoc'
 unum ex iudiciis selectis obiciebat,
 sive vetabat, 'an hoc inhonestum et inutile factu
 necne sit, addubites, flagret rumore malo cum 125
 hic atque ille?' avidos vicinum funus ut aegros

107. 108 Prisc. 3, 105, 1

E: C (v. 122ss.) K acc. interd. g | Ψ: Fλ' z R acc. interd. K |
 Q: ayEM acc. interd. R Q modo ad rec. E, modo ad Ψ pertinet.

102 animo, prius ut, siquid Housman || 103 aliud Qu aliquid
 Ψ(acc. K) || 105 insuevit EΨ B| insevit ζ || 108 parasset EΨ Prisc.
 parassem λ' || 110 baius Q B| barus Ψ(acc. K²) || 111 a (at M) E(acc. Q)
 aut Ψ(acc. E) || 115 quidque] quidve ζ lemma Pph. || 116 mi(hi)
 satis est (m. s. et DK²R)] sed mihi sat ay || 119 possum] pos-
 sim Eζ || 122 — 1, 6, 40 exstat C || 123 selectis E(acc. gQ(ayM²)) electis
 (electi E) Ψ(acc. EM¹) || 124 factu EΨ(ψλ' z R¹(?)) factum Qq R²
 K²B| || 125 flagret] fraglet Fλ' fragret z || 126 avidos E(acc. g)
 Ψ(Rzu) Q Pph. σ. Γ Vvc vides Fλ'

SERM. I 4. 5

exanimat mortisque metu sibi parcere cogit,
 sic teneros animos aliena opprobria saepe
 absterrent vitiis. ex hoc ego sanus ab illis
 perniciem quaecumque ferunt, mediocribus et quis 130
 ignoscas vitiis teneor. fortassis et istinc
 largiter abstulerit longa aetas, liber amicus,
 consilium proprium; neque enim, cum lectulus aut me
 porticus exceptit, desum mihi. 'rectius hoc est;
 hoc faciens vivam melius; sic dulcis amicis 135
 occurram; hoc quidam non belle: numquid ego illi
 imprudens olim faciam simile?' haec ego mecum
 compressis agito labris; ubi quid datur oti,
 inludo chartis. hoc est mediocribus illis
 ex vitiis unum; cui si concedere nolis, 140
 multa poetarum veniat manus, auxilio quae
 sit mihi — nam multo plures sumus —, ac veluti te
 Iudaei cogemus in hanc concedere turbam.

V

Egressum magna me accepit Aricia Roma
 hospitio modico; rhetor comes Heliodorus,
 Graecorum longe doctissimus; inde Forum Appi
 differtum nautis cauponibus atque malignis.
 hoc iter ignavi divisimus, altius ac nos 5
 praecinctis unum: minus est gravis Appia tardis.
 hic ego propter aquam, quod erat deterrima, ventri
 indico bellum, cenantis haud animo aequo

5 1 *Serv. A. 2, 713* || 5 altius — 6 un. *Serv. A. 1, 210. 8, 724*

Σ: CK *acc. interd. g* | Ψ: Fλ'zR *acc. interd. K* | Q: ayEM
acc. interd. R Q modo ad *rec. Σ*, modo ad Ψ *pertinet.*

131 ignoscas Σ(*acc. QR*) σλΓνc ignoscat Ψ | istinc ΣΨ σλΓν istis
 σλΓνvar. || 132 abstulerit ΣΨ abstulerint Q || 139 inludo (illudo M)
 Σ(*acc. QR*) incumbo Ψ inludo φvar. ζ || 141 veniat] veniet σ cf.
 σλΓVνc

5 egloga VI. describit iter suum a Roma Brundisium usque Ψ
 cf. Pph. σλΓVν odoeporicos. describit iter suum Brundisii vel
 sim. Qσ || 1 accepit Σ(*acc. Q*) *Serv. exceptit (excipit R¹) Ψ* ΒΙ ||
 3 longe Σ(*acc. QR*¹) σλΓVν linguae Ψ(*acc. K*)